

Trøndelag Teater 88-89

TEATRET

Teaterloftet

FORORD

Vårt eneste instrument til å måle Livet, er Døden.

Jean Paul Marat

Selv om det ofte er en nytteløs oppgave å prøve å oppspore hvor et skuespill kommer fra, tror jeg at jeg i dette tilfellet kan påpeke et avgjørende øyeblikk. Det skjedde siste gang jeg besøkte bestemor på sykehuset. Jeg gikk inn i stuen på de gamles (geriatrik) avdeling, kastet et blick over de halvt døde ansiktene som var pent arrangert langs veggene — arrangert som i et venteværelse — ventende på hva? Det lot ikke til at min bestemor var der. Jeg kikket igjen og gjenkjente henne endelig — i hvert fall regnet jeg med at den skrøpelige kroppen som lå upåaktet henslengt i en stol ved midtbordet måtte være henne. Jeg sa: «Hallo». Hun knuget hånden min. Munnen hennes var altfor tørr til å kunne snakke, selv om hun hadde kunnet oppfatte hvem jeg var. Jeg satte henne opp i stolen, hentet flere puter, fikk gjort henne det behagelig, hentet noe å drikke til henne, og så bare satt vi der. Medisinbordet ble trillet forbi. Et måltid av et eller annet ble stilt på vårt bord, ved siden av grøten: «Kan du få henne til å svelge det?» Det var ikke mulig. Hun hadde ikke engang krefter nok til å drikke juicen sin. Etter ca. en halv time, mens jeg snakket ivrig og berettet om de siste familiesammenkomster — selv om hun ikke syntes å ane at jeg var der — så snudde hun seg, fokuserte øynene og så på meg.

Vi forble slik, øyne mot øyne, en god stund i stillhet. Jeg kan ikke forklare hva det var hun forsøkte å kommunisere, men jeg følte at jeg forsto. I hvertfall lot denne antagelig senile, gamle kvinne meg ikke i tvil om at hun visste presis hva som skjedde med henne. Som en av figurene sier i stykket: «Tenk at det skulle ende slik.» Men jeg tror det lå mer i det blikket enn bare det. Det var fylt av vrede og undring. En vrede for det som vi ikke turde snakke om, en vrede født av den frustrasjon over emner som vi ikke turde

nærme oss, for følelser og tanker som ikke lenger kunne omdannes til ord. Mitt skuespill er et forsøk på å tale til den stillheten.

Etter all denne omtale av bestemor burde jeg understreke at jeg ikke anser dette skuespill å handle om

FØDSELSDAGSGAVEN

av Stephen Bill

Originalens tittel: «Curtains»

Oversatt av Svein Selvig

Regi
Scenografi
Lys
Masker og parykker

Kim Dambæk
Edith Stylo
Stig Husmo
Sissel Grønlie

I rollene:

Ida
Katherine
Geoffrey
Michael
Margaret
Douglas
Susan
Mrs. Jackson

Karen Randers-Pehrson
Gørli Mathisen
Sigurd Werring
Per Schaanning
Oda Schjøll
Per Frisch
Eli Doseth
Eva Lunde

Inspisient
Rekvisitør
Tekniker
Sufflør
Lyd
Frisør

Sten Mosand
Erik Johansen
Nils Johan Aarbu
Gerd Berntsen
Jan-Emil Indergaard
Ragnhild Ward Bugten

Foto
Program
Ansvarlig utgiver

Roar Øhlander
Sigurd Aarvig
Otto Homlung

Fotografering og lydopptak under forestilling er ikke tillatt.

Kulisser og kostymer er produsert i teatrets egne verksteder.

NORGESPREMIERE PÅ TEATERLOFTET 3. SEPTEMBER 1988

«Curtains» ble første gang oppført 3. september 1987 på Hampstead Theatre.

Trøndelag Teater takker Oslo Nye Teater for at vi fikk førsteretten til å oppføre stykket her i landet.

Forlag: Arvid Englund AB

min familie. Faktisk er figurene konstruert fra forskjellige kilder. Mitt ønske var å skrive om en generell tilstand. Skuespillet burde være morsomt, ikke fordi jeg har komponert det slik, men fordi folk er slik.

Stephen Bill

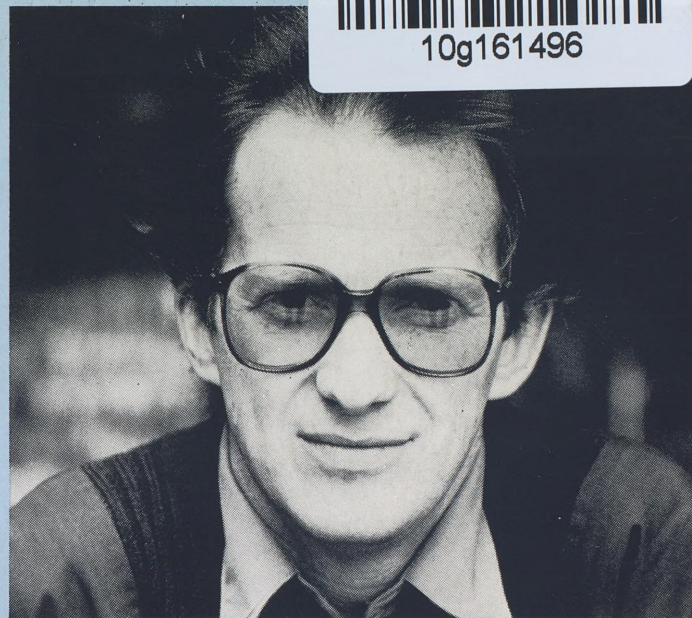

STEPHEN BILL

er født og oppvokst i Handsworth, Birmingham. I løpet av de siste ti år har han skrevet og fått oppført en rekke skuespill i teatre, fjernsyn og radio. «The Old Order», skrevet for Birmingham Repertory Theatre, ble belønnet med John Whiting Award i 1979. Et av arbeidene hans som spilles hyppig på engelske scener, er monologen «Girl Talk».

«Curtains» ble en stormende suksess etter uroppførelsen i fjor og høstet priser både for manus og godt spill. I februar i år ble stykket tatt opp igjen på Whitehall Theatre i London.

— Jeg ser på teater som et forum der folk kan diskutere det de har vanskelig for å diskutere når de er falene, sier Stephen Bill i et avisintervju. Han bor nå i Warwickshire sammen med skuespiller Sheila Kelley og deres to barn, og han er i gang med nye prosjekter for både teater og andre medier.

10g161496

* * * * *

EPILOG

Dette må ikke anses som et «debuttstykk» om euthanasi. Alt jeg har forsøkt å gjøre er å bringe sammen en gruppe mennesker som gradvis kommer lenger og lenger ut på dypt vann. Skuespillet er en anskuelse av deres livskvaliteter, da jeg holder på at «det å være i live» — «livet» — er en ganske relativ opplevelse. Hvis vi ikke erkjenner dets slutt, hvis vi avskjærer oss selv fra døden, da forminsker vi vår tilværelse. På denne måten blir figurene i stykket veltet omkring på grunn av sine holdninger. Deres manglende evne til å konfrontere emnet er et handikap like svekkende som den blindhet eller døvheter de påtar seg fra tid til annen. Når Katherine, etter at hun har utført handlingen, sier: «Jeg tror jeg har krysset en grense i natt, til en annen verden . . .» så er det presis slik det føles for henne — et gjennombrudd, en dyptgående omveltning som vil påvirke og influere på hvert eneste øyeblikk i resten av hennes fremtidige liv.

Stykket handler med vilje ikke om profesjonelle. Det er derfor at ingen på scenen har virkelig medisinsk eller juridisk kunnskap, og dette fører til det viktigste punkt. På intet gitt tidspunkt etter døden diskuterer eller debatterer figurene *med hensikt* de emner som står på spill. Den form for diskusjon som oppstår — særlig mellom Douglas og Michael — skjer kun når figurene føler seg puffet så langt at de ikke lenger kan tie stille. De er ikke helt dumme eller følelseskalde — de er oppmerksomme på det som er skjedd, på andre folk i husets følelser, på det faktum at det ligger en død kropp i værelset ved siden av. Selve tidspunktet om natten har innflytelse på atmosfæren. Douglas vil helst ikke si noe, mens Michael simpelthen forsøker å rasjonalisere nattens utrolige begivenheter. Det er kun i denne forbindelse, og i vissheten om at de når som helst kan påkalles til å forklare det som skjedde, at de krangler med hverandre.

Stephen Bill